„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, **уторком** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се по за жиг од сваке врсте оваких ситних слова; се плаћа 6 новч по 30 новч. сваки пут.
За „Приповлано“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“.

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 69. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 12. МАЈА 1896. **ГОДИНА XXXI.**

ДУХОВИ.

Кад се препунила свака мера; кад је дошла у подграјац душа; кад се више трпети већ није могло — дошао си испуњен духом мудрости, духом разума, духом истине и правде, сам собом, ти Исусе Христе, међу патнике јадне, међу сиротаје бедне, што пропишташе под притиском љутим обесне и вадуте госпоштине холе, да им се плач и писка чула до Бога милога — да им кажеш, њима потиштеним и згаженим, уцвељеним и угњетеним, пониженим и презреним, да су и они људи, створени по обличју божјем; да и они имају права на људски живот; да и они ваља да имају удела у општој земаљској срећи живота.

И док си неустрашивим исповедањем начела једнакости и ревним проповедањем братства и узајамности, задобијао у редовима потиштених и згажених све више и више ватрених присталица, које те са твоје науке обожаваху, као спаситеља свога — дотле се све у збијеније редове прикупљаху обесни богаташи, фарисеји и садукеји, који твоју истиниту науку и узвишене појмове о човечанском уређењу мрзише из дна своје покварене и себичњачке душе, која још не беше сита власти и господства, силеџиског и рахатног живота — те лажним оптужбама, подметањем и клеветом, предадоше, тебе најправеднијег судију, подмићеним судијама — страшљивцима, да ти суде и да те осуде.

И они те осудише. И убише те. Мислећи зар, да ће с телом убити и душу и да ће онда и опет све онако бити, како је дотле било.

Али се преварише.

Дух мудрости, дух разума, дух истине и правде, који у теби почиваше, тај дух сијну над гробом твојим, тај дух озари ученике твоје, тај дух се усели у срца њихова и они охрабрени уверењем, да је твоја наука, наука правде и истине, већ у педесети дан после тебе, ено се скупљају и једнодушно удешавају и спремају се, да одлучно ступе у борбу за твоја света начела.

„Бист шум јакоже носиму диханију бурну, и исполни дом, идјеже бјаху сједјашче и вси начаша глаголати странними глаголи, странними учени . . .“

И пођоше апостоли по свету и проповедаху народима и проповедањем тим заносише умове, освајаху срца и усели се божанствено начело твоје у небројена срца и душе. И небројена срца и душе, одушевљени светом и божанственом науком твојом слављаху те и славе те као Бога, узносише и узносе име твоје, као Господа, као Спаса свога.

И задрхташе многи силници. Застрепише силни властољупци. Уплашише се многи тирани и угњетачи рода људскога. Побојаше се за власт, за сјај и богатство своје. Нагло ширење светог начела твог, нагони их, да грозним оружјем устану и гоне поборнике друштвеног и религиозног начела обновљења и преображаја. Силна се крв проли. Небројена телеса људска окупаше се у тој крви. А та крв викаше и понављаше твоје речи:

Сви су људи једнако створени; сви су људи међу собом браћа; ни један човек није старији ни у ком погледу од другог, нити има првенство над другим; сви су људи дужни, да љубе један другог и ни један није у праву, да чини другом какву било неправду!

Али се потомци фарисеја и садукеја, наследници Кајафа и Пилата, оглушише према тим речима. Затворивши очи своје, да не виде отворене ране на божанственом телу твоме и запушивши уши своје, да не чују, како им свака капљица и твоје крви довикује: Љуби ближњег свог, као самог себе! — они безобзирно гонише, уништаваше и убијаше сваког новог човека, који људству довикиваше лозинку будућности: Напред! Напред!

Да, тако чиниште потомци фарисеја и садукеја; тако последници Кајафа и Пилата. Јер они љубити не знају, јер они знају само гонити и — убијати.

* * *

Душе истине; душе мудрости и разума; душе правде — сиђи и данас к нама доле, те нас окрепи, оснажи, дај нам силе и снаге, да истрајемо под теретом и притиском данашњих крштених — Кајафа и Пилата.

Један од оних незнатних.

Нови Сад, 11. маја.

Право либерални и миленијски. Пишу нам из Петровца, да су тамошњи Словаци, хтели да приреде на трећи дан Духова 14. (26.) маја своју дилетанску претставу са забавом, као што су то и до сада више пута чинили. Но и не помишљајући, да за Немађаре данас у Угарској и нема праве слободе, правичости и уставности, изненадише се, кад им из Новог Сада дође званично решење фесолгабирова, под званичним бројем 4644., којим им забрањује одржавати ту забаву и претставу. И што је најгадније, каже се тамо и то, да та његова забрана потиче с тога: „што би на забави било пуно света, који би демонстрирали против миленијума“ — и ако приређивачи забаве ни у сну нису на то помишљали, а камо ли да је игде у програму о томе било и помена. Ал тако је то, тад је новосадски фе-солга постао други Фалб, па у напред зна шта ће да буде.

Овакав цинизам и дрскост од стране овог жалосног фе-солгабирова, најбоље показује, како су овладале жалосне прилике у Угарској и како власти раде шта им је воља и како им се свиди. Но види се и то, да се иза надри-либерализма садање шовинистичко-чивутске владе, крије најпрепреденија преузетост и себичност а боГме и страх од најмање сенке. И ко зна какова још чуда не ћемо у овом блаженом миленијском добу дочекати, од господе шовиниста, који би пошто по то цео свет хтели да претворе у Мађаре! Где је правда на крају хиљадите године?!

*

Баденијев либерализам. Познато је, да је на резолуцији, коју је издала укупна бечка академска омладина против миленијума, потписао и један Немац из Немачке К. Остхаус, који се у Бечу учи.

Због тога га је како нам јављају либерална бечка полиција из целе Аустро-Угарске протерала, наравно за вољу Мађара, којима гроф Бадени и сувише угађа и по вољи чини.

Исто тако нам јављају из Беча, да ће др. Карло Луегер после Духова а у једној од првих седница царевинског већа, интерпелисати аустријску владу због забране ђачких омладинских скупштина и због вођене истраге над онима, који су потписали резолуцију против миленијума.

*

Сами о себи. Апоњијев лист „Немзети Ујшаг“, има чланак о изложби и миленијуму, где између осталога и ово каже:

„На све стране вичемо о хиљадугодишњици Угарске, а срце нам притискује скроз жалосна садашњост, и будућност без икакове наде. На уласку у другу хиљаду година, ми са зебњом очајавамо, јер смо ослабили у моралу, и јер је овладала међу нама лакома себичност, која не познаје границе, док за праве интересе народа и државе нико и не хаје. У залуд се стварају свечане прославе и виче „ељен“, бадава се вију велике и мале мађарске тробојке, све то не може сакрити зло земље и народа.

*

И опет Пољаци противмиленијума. Пре смо јавили шта је писала краковска „Нова Реформа“, и лавовски „Курир“ против миленијума. Но они нису остали усамљени, јер се ево и други пољски листови дижу отворено против миленијума. Тако варшавски лист „Њива“ има чланак поводом миленијума, у коме позива све честите Пољаке, да нипошто не посећују пештанску изложбу. Ту се каже како је хисторијски основ миленијума фалсификат, а Пољацима да нема места онде, где се тако брутално поступа са њиховим суплеменицима. Скоро у истом том правцу изражава се о миленијуму и изложби и варшавски пољски лист „Слово“.

СКУПШТИНА ДРУШТВА НЕМАЧКИХ НАЦИОНАЛИСТА У АУСТРИЈИ.

Беч, 20. маја.

Јуче је одржана скупштина овог друштва, а на дневном је реду било искључиво питање односаја према Угарској и према миленијуму. Јучерашњи дан је јасно показао, да уз академску омладину, која је издала проглас против Мађара и миленијума, одлучно стоји и читаво бечко хришћанско грађанство. Бечка полиција, која не бира средства кад треба угушити глас, који се диже против Мађара и Чивута, морала је овога пута рођеним ушима да слуша осуду Мађарима и миленијуму.

Скупштина је била врло добро посећена. Председник Волф, отворио је скуп у пола 8 сати, поздравио присутне чланове и госте, и дао прву реч Гутману. Овај је кратко али исцрпљиво показао економски односај Аустрије према Угарској. Цифрама је доказао, како се угарска индустрија брзо подиже на рачун Аустрије, а аустријска пољопривреда пропада под конкуренцијом угарске.

Сви могући уступци и олакшице дате су Мађарима, да подижу своју индустрију, и резултат тога је да је у Угарској од 1867. подигнуто преко 4000 фабрика. Наравно, да мађарски народ као такав није подигао ту индустрију, јер Мађари немају способности за то; то је заслуга Словена и Немаца, који у Угарској живе. И трговина у Угарској напредовала је јако на штету аустријске трговине, но је жалосно, да су представници тог напретка Чивути, у чије је руке допао сав капитал.

Мађарима за љубав, затворена је иза другог поравнања румунска граница, тиме је месо у Бечу поскупило са 20 нов. по кили, сам Беч изгубио је од тада до данас сто педесет милиона форината, а неколицина мађарско-чивуцких просјака постали су богаташи. Сваки поштен грађанин Аустрије мора желети, да прекинемо

ПОДЛИСТАК.

ШВАЈЦАРСКА НАРОДНА ИЗЛОЖБА У ЖЕНЕВИ.

Првога маја отворена је у Женеви велика народна швајцарска изложба, која ће трајати до 15. октобра (п. п.). Од како постоји Швајцарска, ово им је пета народна изложба. Прва њихова народна изложба одржана је у Сен-Галу 1843. год., друга у Берну 1848., трећа у Берну 1857. а четврта у Цириху 1883. Од последње до данашње изложбе протекло је тринаест година. За то време напредовала је Швајцарска у сваком погледу гигантским скоковима — то има да покаже данашња изложба у Женеви. И ми не сумњамо ни најмање, да ће Швајцарци и овога пута осветлати себи образ. Они ће нам се поново приказати као један сложан и вредан народ, ма да је састављен из три различите расе са интересима и аспирацијама често супротним, који је умео да се користи својим изузетним међународним и природним положајем и проналасцима и савршенством у индустрији и напретком у науци. За све то он има можда највише да захвали својим политичким и административним установама и непоколебивој свести својих суграђана. У томе погледу, они служе за пример и многим напреднијим народима, а нама, мањима и слабијима у свима правцима, као идеал коме би требало тежити свим силама и средствима. Поред све њихове различности у раси, језику, вери, обичајима и навикама, које у осталом и чине јединство швајцарскога народа, има тако поучних и добрих лекција за балканске народе, да ми најтоплије препоручујемо нашим јавним радницима и родољубима изучавање овога народа, његових установа и живота му у свима његовим многобројним манифестацијама . . . Онима, којима је Бог дао, указала се лепа прилика: нека посете овога лета швајцарску народну изложбу у Женеви, па ће на лицу места, а за кратко време и са мало материјалних жртава, упознати овај честити, напредни и вредни швајцарски народ! . .

Изложба обухвата простор од 350.000 квадратних метара, у најлепшем крају Женеве, на обалама реке Арве, која постаје од снега и леда са вечитога Монблана. Изложба се састоји из ових пет главних група: лепих вештина, индустрије, науке и јавне наставе, механике и агрикултуре. Ових пет великих категорија деле се на 47 група. Да би наши читаоци имали идеју од свега онога, што се може видети на овој изложби, ми доносимо главне групе, као: лепе вештине, стару и суврему уметност, сајџилук, златарство и накит, индустрију свиле, памука, вуне, лана, кудеље и т. д., вез и рубље, одело, индустрија коже и хартије, намештај и покућство, музичке инструменте, васпитање и образовање, професионална настава, добротворна друштва, хигијена и помоћ, фотографија, картографија, хемиска индустрија, машине, израђени метали, сировине, оружје, грађевине, материјал за пренос, електрична индустрија, земљоradња, цвећарство, шумарство, храна и пића, лов и риболов, пловидба, алписки клуб, и т. д.

Данашња изложба у Женеви превазилази циришку од 1883. г. и по простору, који обухвата и по броју излагача, а и самих категорија предмета, па и по лепоти Покривен простор разним павиљонима и изложеним предметима, не узимајући ту у рачун паркове, пивнице и ресторане и друге грађевине, које су намењене забави и уживању, у Цириху је заузимао 32.558 квадр. мет., а у Женеви данас 60.542 квадр. мет. Број излагача на циришкој изложби износио је 5539, данашњи у Женеви прелази преко 7000. По овоме се види, да данашња изложба има да покаже велики напредак у животу и активности швајцарскога народа.

Благодарећи уредништву „Дела“ и „Трговинскога Гласника“, ми смо и пре отварања изложбе имали прилике да прегледамо и проучимо готово сва оделења данашње изложбе, те ћемо, са неколико речи, упознати и наше читаоце са најглавнијим стварима и грађевинама, остављајући да доцније проговоримо детаљније о свему ономе, што би могло интересовати нашу читалачку публику.

Један од најлепших и најинтересанијих павиљона, који се находи у једноме дивном парку окружен са свих страна зеленилом, то је Павиљон лепих вештина. О самоме стилу ове монументалне грађевине можемо толико рећи, да и ако нема ничега оригиналног, по замисли и склопу је чисто швајцарским народним. У осталом, то је и била намера архитекта. Ова величанствена зграда дугачка је 120 мет., а широка 85 мет. Њен централни део, који је висок преко 50 мет., представља познату, стару берпску кулу са једним грдним кубетом — одатле се простиру, лево и десно, два крила, украшена лепим и оригиналним кубетима. Централни део чини једну велику салу, у којој, по рђавом времену, могу стати неколико хиљада људи. Она је намењена великим концертима и у њој су смештене две велике оргуље. Фасада лица зграде, украшено је многобројним сликама, кичицом првих швајцарских уметника, које представљају разне сцене из Швајцарскога живота и историје. При улазу у централни део павиљона налазе се, с једне и с друге стране, два огромна табло-а, у дужину и висину неколико десетина метара, који представљају Стару и модерну Женеву. На једној страни види се поред језера, са свих страна, окружену тврђавама и кулама, тамну и жалосну варош, Стару Женеву, из које опрезно излазе стари ратници у оклопима, наоружани стрелом и копљима; а с друге пак стране видиће да-

даљу везу са Мађарима, јер су они једини узрок, да наша индустрија на Балкану, није примљена онако, како би то било да нам Мађари и Чивути не покваришe кредит. На крају предлаже ову резолуцију:

„Скупштина друштва немачких народњака у Аустрији, држана 14. маја 1896. позива ц. и к. владу, да благовремено откаже постојећи царински и трговачки савез са Угарском.

Како би се дала прилика при новом уговарању, економске интересе ове половине монархије и народносне интересе угњетених немађарских народа у Угарској чувати.“

Владин комесар није дао о овом предлогу гласати. Председник констатира да по силном одушевљењу којим је скупштина овај предлог поздравила, исти изгледа као примљен.

Други је говорник др. Фослер. Говорник расправља државоправни и политички однošај у монархији, пребацује Мађарима, да нису били одушевљени пријатељи владајућем дому и да је она изрека „Moriamur pro rege nostro“ правна фраза, јер Мађари истина обећаше краљици да ће се борити за њу, но у регементама, које су јој у помоћ послали није било ни једног Мађара; то су биле српске, словачке и румунске регименте. Износи примере, шта све пате немађарске народности у Угарској. Износи како им се нечувеним начином отима школа, црква, језик, име. Милениум није доказ мађарске културе. Све што је тамо изложено, дело је вредних руку немачких и словенских раденика, а ниједан поштен Аустријанац неће ићи у Пешту, да за скупе новце види оно, што може на сваком најобичнијем вашару видети.

И трећи говорник председник Волф, у подужем говору разлаже да су Мађари криви рђавом стању монархије. Мађари бране тројни савез ли из мржње према Русима, чији су им Козаци силан страх улили. Ми међутим упућени смо на Русију и морамо је помагати у борби против халапљиве Енглеске.

На крају изјављује, да се сви немачки грађани слажу са академском омладином, која је предала јавности резолуцију против Мађара. Скупштина је трајала у највећем одушевљењу до 12 и по сати.

М.

Политички преглед.

Србија. Краљ Александар, који је био на витешким тркама у Пожаревцу, вратио се у прошли уторак у Београд, а одма у среду у подне примио је у нарочитој и подужој аудијенцији Николу Пашића, вођу радикалне странке. Држи се да је ова посета у вези са склапањем уставне комисије, чији састав још увек наилази на препреке и потешкоће.

*

Русија. Поводом крунисања, не очекују се само обична промакнућа и одликовања, него и знатна промена на управи државној. Тако се натуца, да ће осим војеног министра Вановског, за кога је већ поодавно јављено да ће одма после крунисања отступити, отступити још и министар унутрашњих послова Горемикин, због слабог здравља, кога ће заменити тајни саветник Сипјегин. То се исто чује и за министра царског двора грофа Воронцова-Дашкова, премда се његов отступ не држи тако сигуран.

Осим тога се држи да ће се уредити стање штампе у опште, те да ће се поделити већа слобода штампе и говора, што би врло обрадовало целу Русију.

*

Аустрија. Цар је примио 9. (21.) маја у нарочиту аудијенцију новоизабраног и потврђеног бечког градоначалника Јосифа Штробаха, коме је рекао: да му је особито мило, што га је могао за градоначалника потврдити и врло се љубазно и дуго с њиме разговарао.

Сутра дан 10. (22.) маја имало је варошко веће своју седницу и изабрало два подградоначалника, за првог: др. Луегера, који је добио 95 гласова, а за другог др. Најмајера, такође одлучног антисемиту.

ПОЛАЗАК РУСКОГ ЦАРА НА КРУНИСАЊЕ.

Казали смо како је руски цар и царица дошао још 7. маја у Москву и како су отсели по старом руском обичају у Петровски дворац, који се налази на противној страни Москве и од кога па до Кремља, где ће се крунисање обавити, има читава миља даљине. Из тог двора кренуо је цар и царица у најсвечанијој крунитбеној свити, а према утврђеном плану у Кремљ, у Александров двор, где ће све до крунисања провести и постити у самоћи и одande ће поћи на крунисање. Тај свечани царски улазак у Кремљ овако је текао:

У јутру у 9 сахати, кад се испали девет хитаца из топова на тајничкој кули, почиње звоњење са великога собора св. Успенија на Кремљу. У то време већ су све чете, које се налазе у Москви, на својим местима уздуж пута, који води из дворца до Кремља. У Петровском дворцу сакупљају се сви достојанственици и службеници, који прате цара и царицу на коњима и у позлаћеним кочијама, на даље, цела свита царева и царичина, те цео двор и његови чиновници, као и војничке свите иностраних владара.

Путем где пролази свечана поворка праве шпалир државне, губернијске и општинске корпорације и разне депутације, које не суделују у самој поворци. Пошто је министар царскога двора известио цара, да су на свом месту све личности, које суделују код улаза, узјахаће цар Никола на коња, дочим ће царице (царица удова и млада царица) сести у своје кочије, те поворка креће следећим редом: 1. Шеф редарства са 12 оружника на коњима. 2. Телесна стража царева. 3. Чета козачке телесне гарде царичине пуковније. 4. Одасланства Русији подчињених народа из Азије на коњима. 5 Одасланства разних козачких пукова: донских, уралских, кубанских, каспијских и теречких, сви на коњима. 6. Племићко дворјанство, племство са предводитељем племства московскога окружја. 7. Један фурир на коњу, 60 придворних слуга, 4 пажа и 4 дворска Арапа пешке. 8. Придворна музика са 14 музиканата. 9. Царев стременик на коњу. 10. 26 стрелаца са заповедником царскога лова. 11. Врховни церемонијал-мајстор са жезлом, на отвореним шестопрежним колима. 12. 24 коморска јункера на коњима. 13. 12 коморника на коњима. 14. Официр коњушнице и два коњушника на коњима. 15. Дворски чиновници у свечаним позлаћеним шестопрежним кочијама. 16. придворни каваљери из пратње иностраних владара у шестопрежним позлаћеним кочијама. 17. Дворски маршал са жезлом. 17. Највиши достојанственици двора у шестопрежним кочијама. 19. Чланови государственога сената у позлаћеним кочијама са 6 коња. 20. Надмаршал двора са жезлом у позлаћеној кочији. 21. Један ескадрон коњаничке гарде пуковније царице удовице. 22. Ескадрон телесне гарде коњаничке пуковније. 23. Цар па коњу у пратњи министра цар. двора, министра рата, заповедника главнога стана и свите цареве.

За тим следе сви чланови царскога двора, велики кнезови и војводе, те иностранi владари, који су приспели у Москву, а иза њих цареви генерални ађутанти, свите великих кнезова и иностраних владара на коњима. По том царица удова Марија Феодоровна са ћерком, великом кнегињом Олгом Александровном у свечаној позлаћеној осмопрежној кочији и царица Александра Феодоровна у осмопрежној кочији, онда десет кочија са великим кнегињама, принцезама и војвоткињама. Око кочије су козаци, лакеји, пажи и коморници, што пешке што на коњима. Иза ових кочија долази један ескадрон личне киразирске пуковније. За тим следе у десет шестопрежних кочија: дворске госпође и коморнице царица и великих кнегиња, те принцеза и иностраних владарки. Иза тих кочија долази ескадрон телесне хусарске пуковније и један ескадрон гарде уланске пуковније.

Целим путем од двора до Кремља биће распоређене чете, а на улазу у Москву дочекаће цара главни заповедник свих чета са генералима, ађутантима и војним штабом. Одмах код градских врата поздравља цара гувернер и представништво губерније са племством и чиновништвом. Код триумфалних врата чека цара московски градски начелник са градским заступством и члановима градске управе, московске трговачке, градске и обртничке задруге. Код „страснога манастира“, код улаза у „бели град“, стајаће председник и чланови московскога земства (сабора).

Код Воскресенских врата сјашиће цар с коња, а царица сићи са кочија, те ће их дочекати пред вратима у иверску капелицу, московски епископ са епископом можајским, крстом и светом водом. Цар и царица улазе у капелицу, да се поклоне иверској богородици. Даље иде цар опет па коњу, а царица у кочијама на „Црвени трг“. Код „Спаских двери“ чека цара московски заповедник са штабом и официрима. Кад поворка стигне у Кремље, креће се трећи део војске и гарде преко тргова на Кремљу у град, дочим се дворски достојанственици и државни великаши поређају по Кремљу у шпалир. Цела пратња царева и царичина стане пред врата, између звоника великога Ивана и Архангелскога собора, те одавде полази у успенски сабор, где је у том часу отслужено благодарење и многољетствије. На вратима сабора чека цара св. синод руске цркве и више свештенство уз певање црквенога збора, који је огроман.

Кад цар и царица ступе у собор, биће то оглашено са 85 хитаца из топова. У Успенском собору клањају се цар и царица св. иконама и моћима. Одавде полази цар и царица, увек у сјајној пратњи, у Архангелски собор, у којем је пре доласка царевог, обављено „благодарствено молебствије“ за срећан долазак, а пред вратима собора чека их архиепископ новгородски са вишим свештенством и огромним збором певача Архангелскога собора. И у овом собору клањају се цар и царица иконама и светим моћима, а пред гробовима славних предака својих, који овде почивају у мраморним и златом украшеним гробницама. Сада се креће поворка у дворски благовештенски собор, где чека цара и царицу протопресвитер тога собора са свештенством, монасима и певачима собора, са крстом и светом водицом. Поклонивши се и овде цар и царица светим иконама и моћима, крећу се предвођени врховним церемонијал-мајстором, и својом ужом свитом, преко „црвенога ходника“ у дворац на Кремљу. На улазу у црвени ходник, чека цара и царицу маршал, управљајући московским оделом цар. двора, који им приноси хљеб и со, на што цар и царица одлазе у унутарње просторије дворца кроз „свето придворје“ и Владимирску дворану, где их протопресвитер благовештенскога собора, који их је овамо допратио, миропомаже знаком св. крста и благослови водицом, а после тога оде са свештенством у цркву св. Спаса, где служи благодарење.

Из Владимирске дворане креће поворка кроз георгијевску и „тронују“ (престолну) у Јекатеринску дворану, где се пратиоци и свита поклоне цару и царици, који остављају дворану, и праћени коморницима и маршалима, одлазе у своје одаје на западној страни.

Онај час, када цар и царица ступе у дворац па Кремљу, навештаваће се то са 101 хитцем из топова, Москви, а по свим московским црквама почне звоњење, које се наставља цео дан, а у вече је прво сјајно осветлење целе Москве, осим Кремља, које ће бити осветљено тек у уторак 14. маја на дан крунисања.

У прошли четвртак кренуо је по горе означеном реду руски цар и царица свој свечани улазак у Москву и Кремљ. Полазећи из Петровског двора бурно је поздрављен усклицима одушевљеног многобројног народа, пуцњавом из топова и свирком војничких труба, добоша и музика. Свуда се чује: Живео цар! Ура! као и свирка царске руске химне. У исто време почела су да звоне сва звона на свима московским црквама, којих има преко 600 а 21 манастир. Време је све лепше, народно расположење и одушевљење превелико. И ако Москва броји преко 900.000 становника, ипак су све друге улице биле празне осим оних, где су цар и царица пролазили и где се је цео свет гурао да их види. Кремљ има 16 разних великих кула и торњева, осим тога девет разних цркава а велики двор у Кремљу има око 700 скупоцено намештених соба.

ДОПИСИ.

Из Ст. бечејске околине. (Автономија пред судом). Свима нам је позната хајка против туринског учитеља Јована П. Петровића. Подстрекач и вођа те хајке је тамошњи бележник Васко Стојковић и Јован Медурић-воца. И један и други успели су, те је учитељ Петровић од епарх. школ. одбора бачког суспендован. Но и ако је Шк. Савет поништио пресуду епарх. шк. одбора и наредио допуну истраге, Петровић се није тим задовољио, но је тужио ст. бечејском суду и Стојковића и Медурића због клевете и лажне оптужбе. Па шта би? Обе ове „јуначине“, пуне злобе и пакости, који знадоше пред владиком и другим члановима епарх. шк. одбора клечати и плакати, да несретној породици лебац из уста могу отети, на суду одрекоше се своје тужбе као Петар Христа, те уз заклетву изјавише, да они Петровића никад тужили нису, но су тек као сведоци пред изасланством епарх. шк. одбора против Петровића били.

Ради упознавања истине, тражио је ст. бечејски суд од епарх. шк. одбора бачког све списе, што се односе на ту ствар, а наиме, тужбу Васе Стојковића. Медурић је међу тим умр'о. Епарх. шк. одбор није хтео списе издати, али је за то ипак Стојковић осуђен на 300 ф. глобе или 3 месеца затвора. Петровић се и овим није задовољио но, тврдећи да га је Стојковић заиста епарх. шк. одбору тужио, а не као сведок против њега био, тражио је, да се списи морају суду издати, и када је кр. курија одлучно захтевала од епарх. шк. одбора бачког, да се тужба Васе Стојковића против Јована П. Петровића

нашњу лепу Женеву, како се, у свом сјају своме, пружа поред обала плавога Леманскога језера, са украшеним и другим ке-овима, парковима, лепим грађевинама, споменицима, са електричним осветљењем и трамвајима, по којој слободно врви свет, и старо и младо, и велико и мало... Какав грдан контраст!..

Из централне велике сале лево, улазимо у онај део павиљона, где је изложена модерна уметност и фотографија у свим облицима. Наша није намера да говоримо детаљније о овоме интересноме одељку. Поднети тачан извештај о радовима свих оних уметника, који украсише ову галерију својим производима, не би било лако ни за вештијега посматраоца, тим пре, што би му требало посветити бар неколико недеља озбиљне и смерне студије. Напомињемо само толико, да су овде заступљени са многим својим радовима први швајцарски уметници, као Calame, Vautier, Ihly, Herzog; Buga, Vuillermet и т. д. О швајцарској аптиској сликарској школи говори се често са дивљењем. Њени виђени представници уживају лепа гласа и у туђини, а колико их је тек чији се радови награђују редовно у париским салонима. И вајарство је лепо заступљено у овоме одељку.

Десно крило павиљона посвећено је старој али историској уметности, накиту, златарству и сајџилуку. У овој галерији изложени су многи радови и предмети од почетка средњега до почетка овога века. Многи кантонални музеји, који се одликују богаством збирака, отворили су своја врата ретким делима, којима се може подичити ова изложба. Има овде приличан број изложених предмета, који су изнесени из приватних многобројних колекција. Многе старе племићске породице, чије племство постоји данас само по имену, чувају много ремек-дело у својим ризницама. Па онда својим благом нису изостале ни многе црквене заједнице и парохије, нарочито неколико старих, средњевековних манастира. Овде су изложени и многи нумизматички споменици и печати, који се тичу швајцарске историје и њихове народне уметности. — А шта да кажемо о сајџилуку, златарству и накиту? Није ли Швајцарска на далеко чувена са својих сатова и осталих драгоцених производа? Овде човек не зна, чему пре да се диви? Да ли богатству и вештини или елегантности и укусу? Ово треба видети!.

У овоме дивном парку, где је, као што рекосмо, смештен Павиљон лепих вештина и који његово име носи, находи се још неколико лепих и укусних грађевина. Међу њима се нарочито одликује својим стилом (холандески ренесанс) и елегантношћу Павиљон гостионичарске индустрије. Они, који су пропутовали Швајцарску, знаће како је и колико развијена ова индустрија у земљи, која је начичкана хотелима и летњиковцима И онда није никакво чудо, што су и гостионичари из целе Швајцарске подигли нарочити павиљон, о своме трошку, за који се може слободно рећи, да је и по лепоти и намештају, најбогатији и најелегантнији. Поред укуснога јела и доброга пића, која су чисто швајцарска, приређена је у једној великој сали изложба разнога посуђа и других ствари, које се односе на куварску вештину. Не изгубимо још из вида, да у неколиким варошима у Швајцарској, у зимње доба, постоје нарочита предавања из куварске вештине и опхођења млађих, послуге.

За тим напоменимо још Новинарски павиљон, намењен швајцарским и страним дописницима; павиљон за пошту, телеграф и телефон, који врше и међународну службу; једна велика и укусно украшена пивница, посластичарница, павиљон за музику, станица електричнога трамваја, који пролази кроз целу изложбу. У овоме је парку смештен и Акваријум, т. ј. један велики и вешто израђен резервоар, где се може видети готово потпуна збирка свих могућих риба, које се налазе у швајцарским језерима и водама. И најпосле овај парк краси и једно мало позориште Сапажу. Сапажу, то је једна врста малих мајмуна у Америци, а то име носи и један шаљиви лист у Женеви. Позориште Сапажу наличи на париски „Chat noir“. Женевски Сапажу позајмио је од њега само фигуре, иначе сцену из швајцарскога народног живота, а књижевници и уметници, који се овде продуцирају, немају ничега заједничког са жанром париског центлмена Salis-a. А пред централним делом величанственога Павиљона лепих вештина, позади једнога водоскока, уздиже се на омаленом брежуљку једна велика и импозантна статуа, Геније од Игела, већ седога скултора који има много лепих и ретких радова, расејаних по Француској, Швајцарској и Италији, и који се, што бележимо са ретким задовољством, интересује судбином српскога народа и прати сваки његов корак.

Други део изложбе, ако се тако може назвати по простору и распореду павиљона и грађевина, лежи на десној обали реке Арве. Ту долази одмах, улазећи с леве стране, Павиљон удружених швајцарских пивара. То је у правоме смислу једна велика пространа фабрика, пивара, снабдевена са свим могућим машинеријама и просторијама и где се производи пиво са најсавршенијим справама. Одмах до овога долази Павиљон хране и пића. Овде је изложено све оно, што се односи на храну и пиће, изузимајући вина. За њих постоји нарочити павиљон, у трећем делу изложбе, где је изложена агрикултура у свима облицима. Преко пута од ових грађевина смештен је веома оригиналан Павиљон Раула Пикте, познатог научника женевског и проналазача. Зграда је подељена на три одељења: у једноме смештени су сви његови проналасци; у другоме, једној великој слушаоници, он држи

мора суду издати, или, ако иста не постоји, онда изда онога, који је Петровића тужио и чији је сведок Стојковић био, тада је епарх. шк. одбор, не имајући куд ни камо, издао званичну сведоџбу, којом се сведочи: да је Васа Стојковић заиста против Петровића поднео писмену тужбу епарх. шк. одбору. Услед овога поништена је новчана пресуда, а Стојковић се има затвором казнити. Уједно ће сада суд оптужити Стојковића због преваре, те ће и он искусити последице земаљкога суда.

И Стојковић је истина тужио Петровића ст. бечејском суду, те је и он од првостепеног суда осуђен био на 150 фор., но кр. курија је ову пресуду поништила и Петровића од казне ослободила.

Но не мируј враже! Петровић је још тужио суду и познатог Милана Тајкова, опет због клевете и лажне оптужбе, те ће сада епарх. шк. одбор поново имати да званично сведоџбе издаје.

Не одобравамо овај поступак учитеља Петровића, и изношење наших автономних ствари пред суд строго осуђујемо. Али за то ипак питамо: ко се већим блатом бацио на част и достојанство наших автономних власти: да ли Петровић или они, који лажама и клеветницима безусловно вероваше и учитеља с породицом без стварних доказа осудише? Када је Петровић суспендован за то, што је погрешке чинио, каквом казном треба да се осуди онај, који је Петровићу од ока судио?

Са поузданог извора дознали смо, да истражна комисија није хтела оптуженог Петровића па ни његових око 400 сведока преслушати. А сама окрутна „дисциплинарна правила“ веле: да истражна комисија мора и оптуженог па и његове сведоке преслушати — audiatur et altera pars — па и тужитеље као и све сведоке заклети. Међу тим, то ништа није учињено.

Потпредседник црквене општине поднео је епарх. одбору лажне тужбе с лажним потписима. Доказе за то има власт у рукама, и опет за то није ништа предузела против фалзификатора. Треба ли и ово да дође пред мађарски суд? — С друге стране та иста власт не верује у оригиналност потписа на повереници учитеља Петровића, што су му издали 200—300 Туринаца.

Ви, који се размећете делењем правде, дођите у Бечеј, па ћете се уверити, с каквим подсмехом расправља се у овдашњ м јудео-мађарским круговима ствар Петровића и Стојковића, односно пресуда епарх. власти. Они нам у очи добацују: да није за нас автономија, а још мање суђење.

Пријатељ српске автономије.

Вести из места и са стране.

Због светлог празника св. Духова изаћи ће идући број „Заставе“ у идућу среду на по табака, што јављамо нашим претплатницима ради знања.

Излет на Стражилово. На летњег св. Николу ишла су два старија разреда српске више девојачке школе у Новом Саду, са својим старешинама на Стражилово. Дан је осванув врло леп. На мајурском „кантару“ дочекало их је 12 кола, на којима су се извезли око 8 сати из јутра кроз Карловце, па преко убава „Белила“ на Стражилово. Кад су стигли на Стражилово, прво су се успели на „Бранков вис“, да одаду пошту фрушкогорском славују, великом песнику омладине, Бранку Радичевићу. Ту су учинили православни спомен, отпојавши Господи помилуј, Со свјатими и Вјечнаја памјат. Једна ученица четвртог разреда укратко је нацртала живот и рад Бранков, а једна опет из трећег разреда одекламовала је Змајовину „Бранкову жељу“. Врло је мило утицао на женску омладину овај дирљив призор. Око се за то време лепо забављало, гледајући плахо Дунаво, сремске висове и равну Бачку са шајкашким селима. После свршена спомена на вису, сишле су се ученице доле да ручају. У игрању и певању провеле су све до 5 сати пред вече, кад се раздрагане и задовољне вратише са својим старешинама натраг, пожеливши, да се опет здраво виде са Стражиловом.

Шездесет и тридесет годишњица. У идући уторак 14. (26) навршује професор Александар Сандић, шездесету годину свога живота, а концем ове школске године тридесет година професоровања на новосадској српској гимназији. Честитамо нашем вредном професору и књижевнику и желимо му, да још дуго година поживи на добро и корист српског народа и омладине, коју учи.

Царски дар. Приликом царског крунисања, подарио је сверуски цар Никола за фонд московскога ђачког конвикта 300.000 рубаља. Ово је заиста царски дар, но колико ће још иза овог доћи?!

Миленијска изложба све се слабије и слабије посећује. Док је у Пешти био краљ, још је посета, како тако ишла, ал од како је краљ због смртног случаја његовог брата отишао у Беч, посета је скоро никакова. Доказало се статистиком, да је прашка изложба била трипут јаче дневно посећивана од пештанске, па чак је и мала загребачка изложба имала јаче дневне посете од ове хиљадугодишње пештанске изложбе.

Изасланство српског краља. Поводом жалости у кући нашег краља, послао је био српски краљ Александар у нарочито изасланство, краљ. срп. генерала Коку Миловановића ординанс официра артељеријског капетана Чеду Марковића, у Беч, који су тамо заступали српског краља код спровода надвојводе Карла Лудвика.

Опет чардаш. Програм забаве с игранком коју приређује српско мокринско црквено певачко друштво који смо примили, не можемо га донети у „Застави“, јер у реду игара видимо без икакове нужде и чикошку страну игру, чардаш.

Замазали српску цркву. Ту недавно замазали су неки хрватски претеранци и занешењаци у Горњем Карловцу, српску православну цркву са блатом. И то на онај исти дан, кад је на истој цркви у почаст доласка надвојводе Леополда Салватора у Карловцу, била истакнута царска, земаљска и српска застава.

Колера. Од колере је последњег дана умрло у Александрији 17, у Кајиру 5, у Старом Кајиру 35, у Турату 5 по другим крајевима било је свега три смртна случаја од колере, која још увек расте.

Исправак. У прошлом броју „Заставе“ случајно је у рубрици „Вести из места и са стране“ а под белешком: „Какви су данас бивши „ак-радикали“ и т. д. штампано на место **Јован** — Милан Ђ. Ћосић, што се овим исправља.

Ко ће бити наследник престола. Много се расправља по иноземским и туземским листовима о томе, ко ће бити наследник престола после смрти Карла Људевита. Међутим по прагматичној санкцији, сад је наследник Фрања Фердинанд од Есте. А ако би се и хтео измењивати у прагматичној санкцији установљен ред, то би могло да буде само путем законодавства. Исти је надвојвода Фердинанд дошао у Беч поради смрти оца свог, но по савету лекарском, не ће смети погребу присуствовати због врло слабог здравља. Њему је одређено да станује у Шенбрунском дворцу а после погреба одмах ће се вратити у купатило на лечење, одакле је ради очеве саране и доведен био.

Најмање село у Немачкој. То мало село налази се у доњој Лужици, код Старог-Деберн-а и зове се: Крандорф. Оно броји свега пет становника. Један је од њих шумар, други општински старешина, трећи судија, четврти држи биртију а пети је обичан косач. **Р.-а.**

Број становника у Европи. „Revue scientifigue“ доноси у своме последњем броју опширна дата о становницима у Европи, и по томе месту било је у Европи 1895. године 367,439.500 становника. Године 1885. бројала је дакле за десет година опажа се сувишак просечно узет од 0,88 од стотине. У већим државама било је то умножење овако. Русија са 12,510.8000 становника т. ј. годишње са 1,46 од стотине; Немачка: 4.522.600 или 0,96 Аустро-Угарска 3,502.200 или 0,92; Британија: 2.452.400 или 0,66; Италија: 1,552.300 или 0,52; Турска; 1,100.000 или 0,44; Француска: 67.1000 или 0,17. Француски часопис завршујући своја посматрања упозорује Француску владу на ту статистику и тражи да она мере предузме, да би се Французи бројно почели множити. **Р—а.**

Социјализам у Угарској. Какво „красно“ благостање и према томе „велико задовољство“ народно влада у нашој земљи, под „мудром“ управом „енергичног Банфија“ — види се и по томе, што се у доњим крајевима Угарске све више шири социјалистичко начело. А то је са свим природно, кад се јадном народу у место хлеба, тутка силом у уста шовинистичка песма; у место рада пак, натурује у руке мотка од мађарске заставе, захтевајући, да овај и гладан и жедан, по сред големе невоље своје, пева и слави чивутске „кшефтелесе“ — миленијске изложбе.

Најлепше рукавице. Stephenson, изумевач парне машине, бавећи се једном, у Брислу хтео је и белгијског краља посетити, а дворски маршал стане га поучавати у стварима, које се при такој великој посети морају чинити. Stephenson је из прва све то мирно саслушао, али, када му је маршал почео и боју рукавица да означава, тај практичан човек изгубио је све своје стрпљење, те му одговори: „Господине, моја мати дала ми је при рођењу један пар рукавица, других до сада нисам никада затребао у своме животу и ако ме белгиски краљ жели примити са тима опраним рукавицама, које сам од мајке добио, онда нека изволи то рећи“. И збиља краљ прими Stephensona одмах у аудијенцију. **Р—а.**

Српско-православ. црквено-пјевачко друштво „Слога“ у Сарајеву, јавља: 12. (24.) маја ов. г. имаћемо врло ријетку и мику свечаност: тај дан ћемо дочекати и примити своје миле и драге госте из Мостара: Српско-православ. црквено-пјевачко друштво „Гусле“. Наши врло уважени гости доћи ће у Сарајево засебним возом 12. (24.) маја у 5 сати до фабрике духана, гдје ће бити свечан дочек. Одавде ће се поћи у варош, па у српско-православну нову цркву на благодарење а из цркве у стан друштвени. У понедјељак, 13. (25.) маја пјеваће дични гости на служби божјој у новој српско-православној цркви у 8 сати изјутра. Тај исти дан у вече приређује ово друштво свечану забаву у згради циркуса у част својих других и милих гостију а уз њихово судјеловање. Распоред забаве: 1 „Побратимство“, од Штунца; пјевају у мушком збору наши врло цијењени гости. 2. „Ао небо,“ од А. Јорговића; пјева у мјешовитом збору друштво „Слога.“ 3. „Славјанска полка,“ од Д. А. Славјанског; пјевају у мушком збору наши драги гости. 4. „На Духове“ од Змај Ј. Јовановића; декламује гђа Аника В. Шолина. 5. „У бој,“ од М. Топаловића; пјевају наши мили гости у мушком збору. 6. „Гдје си душо“ соло од И. Зајца; пјева уз пратњу војничке музике г. Коста Травањ, коровођа друштва „Слога“. 7. „Вијенац ческо-народних пјесама,“ од Р. Замразе; пјевају у мушком збору наши узвишени гости. 8. „Смрт Краљевића Марка,“ жива слика; изводе чланице и чланови друштва „Гусле.“ 9. „Бранково коло,“ од Др. Ј. Пачуа; уз пратњу војничке музике пјевају оба друштва у мушком збору. 10. „Хајд на војну,“ од Д. Јенка; пјева мушки збор пјевачког друштва „Слоге“. 11. „Дјевојка надмудрила Краљевића Марка,“ српска народна пјесма; уз гусле пјева г. Ристо Максимовић. 12. „Смрт Стевана Дечанског“ жалосно позорје у 5. чинова, од Ј. Ст. Поповића; представљају наша драга браћа из Мостара. Редитељ у овоме комаду гост. Душан С. Билић. II. Дио. забаве. Играње српских народних игара. На забави ће свирати овдашња војничка музика. Трећи дан Тројичина дне 14. (26.) маја у 9 сати прије подне заједнички састанак оба друштва у стану друштва „Слоге.“ У 10 сати полазак на станицу, у 11 сати 45 минута редовним возом одлазе наши мили гости у Мостар.

Снег у мају. Из Галиције стижу гласови, да је тамо на много места ту скоро падао доста јак снег и добро обелио земљину површину. Исто тако било је и јаких мразева, са чега ће бити велике штете.

Најновије вести.

Др. Луегер је после свог избора за првог подградоначалника држао говор, у коме је развео програм новог бечког општинског заступства.

Руски царски пар, посетиће још овог лета немачког цара и царицу с којима ће се састати у Потсдаму, где ће се више дана задржати.

Краљевским указом биће постављен бив. министар Милан Богичевић за срп. посланика у Берлину, а бивши војени министар генерал Милован Павловић за канцелара државних ордена.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У смислу решења овоместне црк. шк. скупштине од 14. (26) априла т. г. и на основу одобрења Е. А. Одбора темишварског од 17. (29.) априла т. г. бр. 543—468 ex 1896. овим се расписује стечај за књиговођу код црк. шк. општине ове са год. платом од 1000 ф. а. вр.

Дужности књиговође биће све у рачунску струку спадајуће послове обављати, даље дужан је и перовођске послове како у скупштинским тако исто и у одборским седницама ове црк. школ. општине отправљати.

Осим овог реченог дужности књиговође су поближе још означење у ово-општинском штатуту.

По реченом штатуту књиговођа се бира на 6 год. Компетовати могу само дипломиране и практичне књиговође; првенство ће имати они који докажу да се разумеју и у нашим автономним стварима.

Рок стечају две недеље од дана првог уврштења овог стечаја.

Из седнице срп. прав. црк. школске скупштине у Мелепци, 17. (26.) априла 1896. год.

Стева Жупански, пр. перовођа. **Симеон Мишковић,** председник.

208 2—3

КАРЛ МИЛЕР

ПОЗЛАТАР И ЦРКВЕНИ СЛИКАР,

епархиски позлатар његове еминенције, кардинала-епископа дра Лоренца Шлауха, у Будимпешти (VIII. Kerepesi-ut 51. sz.) препоручује се за сликање и позлаћивање, за уметничко украшивање и сликање цркава, и израђивање иконостаса са иконама, даље за израђивање, резање, позлаћивање и мраморисање, нових и оправку старих олтара, столова и свих других црквених намештаја, по умерену цену. — На захтевање подносим радо потребне цртеже и нацрте.

180—7—10

ИЗДАВАЊЕ

РИБОЛОВА ПОД ЗАКУП

Управа ритова Англо-Аустријске-Банке, издаје путем јавне дражбе своје риболове у **првом** чурушком, **трећем** мошоринском и **четвртом** тителском заливу и у споредним ритовима, који овамо припадају **на једну годину.**

Дражба ће се одржати у писарници управе ритова у Новом Саду, темеринска улица, бр. 12. 19. (31). маја пре подне у 10 сати, где се између тога можеду добити потребна извешћа.

Пишманлук је за чурушки први и тителски четврти залив, за сваки **200 фор. а 20 фор.** за мошорински залив.

Нови Сад маја 1896.

С. ХАЈ

Директор управе ритова Нови Сад.

206 2—3

с времена на време јавна предавања са својим помоћницима из термодинамике. Најинтереснија су она са огледима са ниском температуром. А трећи део, то је велика, покривена башта, са сталном температуром, која се добија вентилацијом нарочитих цеви, кроз које тече више мање расхлађена вода У средини баште налази се један чудноват водоскок, одакле вода пада у леденим капљицама. Овде се служе хладна јела и пића, којима и највећи гурман не ће наћи мане. За физичаре овај одељак има великог интереса.

До овога павиљона, у неколиким зградама, смештена је војничка вештина, све оно, што се односи на војну и ратну спрему и прибор. Ту су изложени сви могући производи из федералне војне фабрике у Туну. Готово сви канионални арсенали (војна организација у Швајцарској припада кантонима под надзором конфедерације) изложили су најглавније ствари из својих збирака. Има ту пушака, топова, револвера, муниције, опреме, војна топографија и географија, једном речи: све оно што се односи на војничку вештину и ратну опрему. — Одмах је овде смештен и павиљон за пловидбу и још неколико нарочитих грађевина, где су поједине фабрике и трговачке куће изложиле своје продукте.

У овоме делу изложбе привлаче нарочиту пажњу величином и богатством збирака, ова три павиљона: Галерија машина, Индустриска палата и Павиљон за науку и јавну наставу. Галерија машина, то је једна пространа и висока зграда, поред све величине веома лаке и енергичне конструкције, сва од гвожђа, у дужину 150 мет., у ширину 88 а у висину 22 мет. Овде су смештене машине, електрична индустрија, материјал за пренос и хемиска индустрија. Овоме су павиљону придодате још неке грађевине, где су изложени, разни израђени предмети од метала, грађа, материјал и сировине, порцелан прави и лажни, грнчарија, разни производи од цемента и т. д. Овај пододељак пак има велика интереса за индустријалце и занатлије. И овде човек не зна чему пре да се диви! Швајцарске машинске куће, нарочито оне из Цириха и Винтертура, чувеие су и ван граница Швајцарске. Нарочиту пажњу публике привлаче две огромне локомотиве, тако рећи два колоса, намењене жељезницама Св. Готхардској и Јича — Simplon-у. Једна је од њих тешка 63.000 кгр., а друга 45.000 кгр, Свака од њих има по десет точкова без тендера. Варош Женева изложила је две вреће турбина из њених хидрауличних фабрика, које служе за водовод и справљање електричнога осветљења. Многе фабрике изложиле су велики број машина, које производе разне арстиле, као артију, чоколаду, платно и т. д. Овде треба бити специјалиста, па да се све прегледа и проучи. **Н. С. П.**

(Наставиће се).

НОВОСТ ЗА СРПСТВО

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ЕНГЛЕСКИХ И ФРАНЦУСКИХ ШТОФОВА

П. П.

Ко жели да има ваљано скројено и особито фино израђено

ГРАЂАНСКО И ВОЈНИЧКО ОДЕЛО

нека се изволи обратити на долепотписаног академско дипломираног самосталног кројача. Досадашње признање мојих поштованих муштерија најбољи је доказ моје кројачке вештине, а трудићу се, да сваку ону поштовану муштерију, која ме буде својим налогом почаствовала у сваком погледу потпуно задовољим.

Једногодишњим својевољцима

стављам до повољна знања, да сваке године путујем **четири пута** у наша већа места. Ако желе код мене наручити војничко одело, молим да ми саопште своје адресе, како би их могао посетити. Ако у ком месту, где обично не долазим, буде више њих, који желе наручити одело, молим, да ми то јаве, па ћу и њих посетити. За укусну, лепу и елегантну израду јемчим.

С поштовањем

Младен Петровић.

98 12—

НАЈНОВИЈИ КРОЈ. — ЦЕНЕ УМЈЕРЕНЕ.

ПРВИ СРПСКИ КРОЈАЧКИ САЛОН МУШКОГ ОДЕЛА У БУДИМПЕШТИ IV. korona herczeg utcza 5 sz.

СРПСКА БАНКА

У ЗАГРЕБУ

АКЦИЈСКИ КАПИТАЛ 9,000.000 КРУНА

ПРИМА НОВЧАНЕ УЛОГЕ

НА ШТЕДЊУ И ПРИПЛОД

УЗ КАМАТУ ОД 4% ЧИСТО

(БЕЗ ИКАКВИХ ПОРЕЗА ИЛИ ОДБИТАКА).

Могу јој се слати и страни новци, које она под најповољнијим условима преобраћа у аустр. новац.

Осим тога Српска Банка ради све солидне банковне послове и извршује их тачно и брзо.

46 22

У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ

у понедељак 13. (25.) у уторак 14. (26.) маја.

САМО ДВЕ

СЕНЗАЦИОНЕ ПРЕДСТАВЕ

од

ХОМЕС И ГОСП. ФЕИ

и

ГЂИЦА ДАВЕНПОРТ.

Нови недокучиви и овде још никад неприказивани експерименти: упливисања на вољу, спиритизма, анамнестика и сомнанбулизма.

Први пут у Европи виђени миленијум.

Цене места! Доње и горње ложе 4 ф. — Засебно седиште 1—2 реда 1 ф. 20 н, 3—6 ред 1 ф., 7—10 80 н. 11—12 ред 60 н. седиште на балкону 1 ред 80 н., 2 ред 70 нов. 3—4 ред 50 нов. Галерија засебно седиште 1 ред 40 н, 2 ред 30 н. у партеру стајање 40 н, војници и ђаци седиште 30 н. Галерија 20 н.

Улазнице се већ сад продају на позоришној благани, у недељу пре подне од 9—12., понедељак и уторак пре подне од 9—12 и после подне од 2—6 сати.

Отварање благајне 7 сати у вече.

Почетак тачно у 8 сати.

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Овомесна срп. прав. црквена општина издаваће 21. маја (2.) јуна) о. г. у 2 сата по подне на јавној дражби градњу црквоопштинске куће. Прорачун је:

Зидарски посао	—	—	—	525 ф н.
Дрводељски посао	—	—	—	135 ф. н.
Стакларски посао	—	—	459 ф.	20 н.
Браварски посао	—	—	122 ф.	10 н.
Лимарски посао	—	—	101 ф.	60 н.
Стакларски посао	—	—	44 ф.	40 н.
Ковачки посао	—	—	197 ф.	— н.
Свега			1584 ф.	30 н.

Дражбоваће се на мањак сваки посао за себе, а учесници држбе имаће 10 проц. од горњих свота жаобине положити. Известити се може код председништва.

Инђија 10. (22.) маја 1896.

Перовођа **Н. Јовановић.** 201 1—2 Председник **П. Ненадовић.**

ПРОДАЈЕМ ПОД ПОВОЉНИМ УСЛОВИМА

120 катастрална ланца оранице прве каквоће, заједно са пољопривредним зградама, на Сентомашком атару у **једном комаду**, (бивши Пере Каћанског салаш). Ближа извешћа даје власник **Karl Stiefelmayer Uj-Verbasza.** 207 1—3

НА ЗНАЊЕ.

У понедељак 13. (25) маја отвара се овде у Новом Саду, **„завод за лечење хладном водом, масажом и швецком гимнастиком“** против: хрон. катара у пљућима, стомаку и цревима, отока јетра (црне цигерице) и слезине, умахнутости, навале крви на главу, пљуја, бубреге, против: ревме, тврдине и друге болести у материци, шуљева, малокрвности а особито против **нервозности** и т. д.

Болесници се примају сваки дан од 3—4 сата после подне у заводу до „Царице Јелисавете“ поред парног купатила.

Др. Л. Станојевић, 203 2—2

Др. Ј. Велимировић, **Др. С. Леви.**

ОНИХ 70 ЈУТАРА ОРАЋЕ ЗЕМЉЕ

у пољу товарничком нуз потес Никинаца, на друму лежећи, **продајем поново** јер ми купац није платио, и који жели може сада купити, а нека се обрати на мене самог.

Рума. **Теодор Богдановић,** велепоседник.

171 3—3

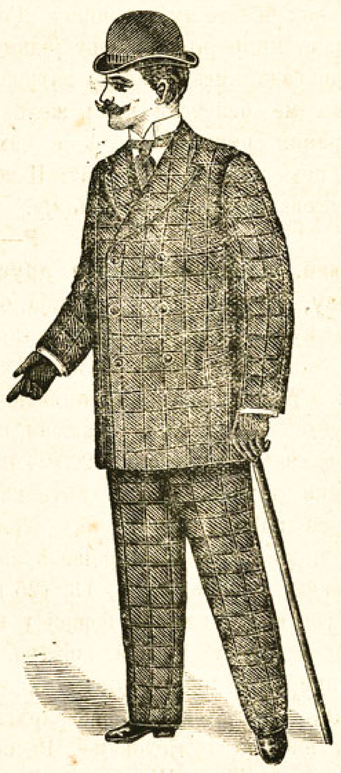

ЧУДО И ПОКОР

чини ново приспело **ПРОЛЕТЊЕ И ЛЕТЊЕ ОДЕЛО** — најпомодније израде (конфекције)

ЗА ГОСПОДУ, ЗА ГОСПОЂЕ И ЗА ДЕЦУ

од најчистијег, правог **камгарна** и **вуне овчије**, по **најновијем** кроју **најфиније** израђено, **боље од ма које** има у кога **наруџбине**, а бар — за **50% јефтиније** од које год конкуренције.

Јављам овом приликом поштованој публици и то, да сам и

У СОМБОРУ

отворио своју, **чудо велику радњу** — конфекције — робе ове врсте; а како нити моја **овдашња радња**, нити она **моја у Сомбору**, нису посао конкуренције — за то молим п. т. публику нека сва рођеног интереса ради добро на ум узме на фирму, **да неби никакве пометње било.**

Трудићу се и од сад, као и до сад, да моје т. п. муштерије у сваком погледу потпуно задовољим, и напомињем још:

да су цене у мене јевтине и строго утврђене.

С велепоштовањем

ХАЈНРИХ МОГАН

У НОВОМ САДУ — у главној улици број 3. у Недељковићевој кући.

У СОМБОРУ — у Кошутовој улици, у Косанића кући.

15 —13

ЦЕНОВНИК:

За мушкарце:

Дечије одело, за децу од 3 до 10 год.	ф. 2·—	до 15·—
За дечаке одело од разне материје	ф. 4·—	до 15·—
За одрасле одело од разне материје	ф. 6· —	
За одрасле одело чисте вуне овчије	ф. 10·—	до 30·—
Најфинији жакет и смокинг одело	ф. 17·—	до 30·—
Најфинији салонски капут ил франк	ф. 20·50	до 35·—
Елегантни горњи капут	ф. 8·—	до 22·—
За децу и дечаке горњи капут	ф. 2·25	до 14·—
За свештенике горњи капут од первијена или камгарна	ф. 16·—	до 22·—
Чакшире за господу	ф. 1·75	до 10·—

За госпође и госпођице:

Госпођински жакет са свиленом поставом	ф. 3·50	до 26·—
За госпођице жакет са свиленом поставом	ф. 1·50	до 18·—
За госпођице за кишу огртач	ф. 2·50	до 12·—
Најновији крогнови за госпође	ф. 2·	до 20·—
Најновији крогнови за огртање	ф. 7·50	до 30·—

ПРЕПОРУЧУЈЕ И ШАЉЕ НА ЗАХТЕВ

СВОЈ ИЛУСТРОВАНИ ЦИЈЕНИК СЉЕДЕЋЕ РОБЕ:

ПЕТАР НИКОЛИЋ

ЗАГРЕБ

УЛИЦА БРОЈ 7.

I. КАТ.

18 26—

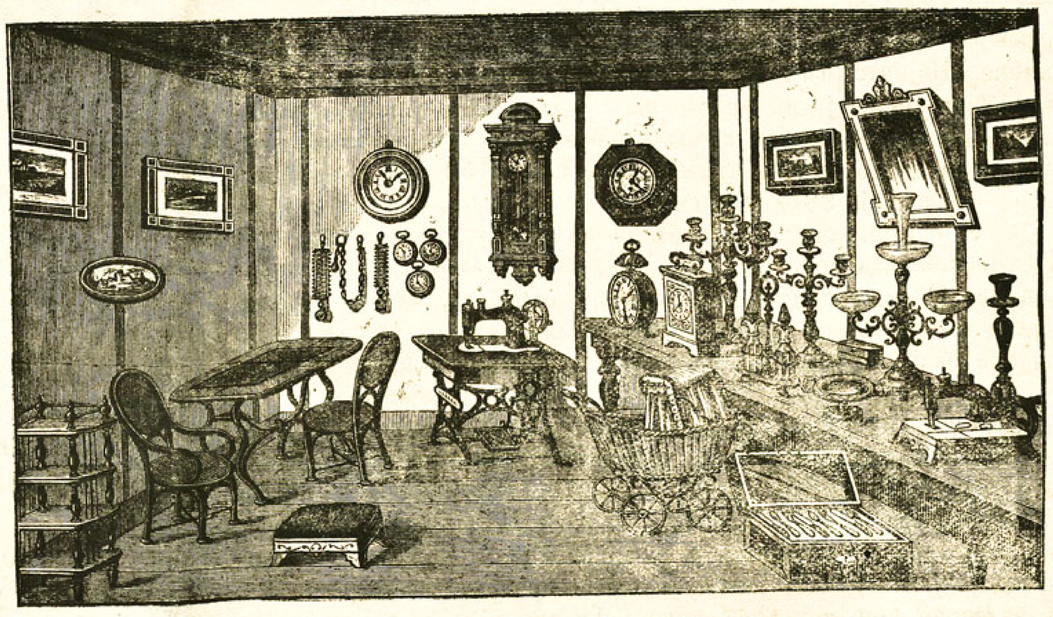

ПОКУЋСТВА:

(Möbel)

дрвеног, гвозденог и тапетираног. Фотеља, столица и канабета.

ЈЕДАЛА

од кина-сребра које је правим сребром посребрено.

СЛИКА:

српски народни и историјски. Светих икона, кандила, крстова и целивајних икона за цркву.

ОГЛЕДАЛА

у позлаћеним и дрвеним оквирима.

Сатова за зид и будиљника.

ЦЕПНИ САТОВА:

златни, сребрени и од Туле за господу и госпође.

Златни и сребрни ланаца за господу и госпође.

Колица за децу.

Шиваћи стројева

систем Сингер, Хове, Велер и Вилсон и најновије са округлим чунком (Ringsschiff).

РОБА ЈЕ БИРАНА ПРВЕ И НАЈБОЉЕ ВРСТЕ

УЗ ГАРАНЦИЈУ.

ЦИЈЕНА УМЈЕРЕНА И СТАЛНА.

РОБА СЕ ДАЈЕ ЗА ГОТОВ НОВАЦ

И МЈЕСЕЧНУ ОДПЛАТУ.

Ценике и прорачуне шаље бадава и франко

ПЕТАР НИКОЛИЋ, ЗАГРЕБ.

Главни уредник: др. Емил Гаврила. За уредништво одговара: Никола Маленчић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.